

BILINGUALISM OF MIGRANT CHILDREN

Belgrád, 1986. Kísérleti Fonetikai és Beszédjavító Intézet

Európa oktatásügyének hatalmas gondja a bevándoroltak gyerekeinek tanítása. Mértékadó elemzések szerint 20%-ra tehető csak a Közös Piac országai-ban azon gyerekek száma, akik nem hazájuk iskoláiban kezdik az iskolázást. A kötet alcíme arról tájékoztatja az olvasót, hogy a főcímben jelzett kérdésen belül a szerzők az anyanyelv szerepének és megtartásának problémáit vizsgálták a Franciaországban dolgozó jugoszláv vendégmunkások körében. A kérdésfeltevés a jugoszláv körülmények között érthető: a szocialista országok közül egyedül Jugoszlávia az, ahonnan milliós nagyságrendben járnak vendégmunkások — családostul — Nyugat-Európába dolgozni. A vendégmunkások tömeges jelenléte miatt természetesen jelent meg az igény Franciaországban is az anyanyelvi oktatásra, illetve az anyanyelvi tudás konzerválására a gyerekek körében.

A külföldön élő jugoszláviai gyerekek számára anyanyelvük tanulása semmiképpen sem hasonlítható egy otthon tanult idegen nyelv tanulásához. A vendégmunkások gyerekei nehéz helyzetben vannak akár speciális szerb, horvát, szlovén nyelvű, de különösen, ha normál francia iskolába járnak. Ez igaz még akkor is, ha a francia törvények a jogegyenlőség szellemében biztosítják számukra az anyanyelv tanulásának feltételeit. Mindez azonban kevés ahhoz, hogy ezeknek a gyerekeknek a fejlődése harmonikus legyen, mert esetükben — mint a szerzők írják — nem csupán egy nyelv tanulásáról, hanem a nemzeti identitás megőrzéséről, a nemzeti kultúrával való kapcsolat megtartásáról is szó van.

Ahhoz a célhoz, hogy minél többen valóban kétnyelvűvé váljanak úgy, hogy mind a nyelv, mind a nemzeti identitás, mind a két kultúrkörben való mozgás képessége ki tudjon alakulni bennük, a nyelvtanításon belül és kívül számos feltétel megteremtésére van szükség.

A mai helyzetet és a fenti célhoz vezető utat igyekszik feltárni a kötet.

A vizsgálatok egy speciális párizsi jugoszláv iskolában, egy párizsi külvárosi iskolában és kontrollként egy belgrádi iskolában folytak 1–8. osztályos gyerekek körében. A vizsgálatok a beszédértésre, az artikulációra és bonyolultabb nyelvi jelenségekre terjedtek ki, mint például az olvasásmegértés és fogalmazási készség.

A vizsgálatok eredménye az, hogy a külföldön tanuló gyerekek nyelvi készségei minden tekintetben jelentősen rosszabbak az otthoniaknál. Csak példaképpen: amíg a belgrádi gyerekek 10%-a, addig a párizsi gyerekek 32%-a küzd kiejtési problémákkal. Súlyos helyesírási problémák az otthoni gyerekek 22%-ánál, a párizsiak 87%-ánál fordulnak elő.

Összefoglalóan nem túlzás azt mondani a kötet szerzőivel: a Franciaországban tanuló jugoszláviai gyerekek egy idegen nyelvet tanuló francia gyerekek színvonalán vannak birtokában saját anyanyelvüknek.

A vizsgálati eredmények minimális feltételként megerősítik azt, hogy az ilyen gyerekek számára speciális nyelvi anyagot és: speciálisan képzett tanárokat kell biztosítani.

Fóti Péter